

Kangasalan viheralueohjelma

2008 - 2030

Tavoiteraportti

2

*Mäyrävuoren leikkikenttä oli täynnä tyytyväisiä käyttäjiä, kun se perusteellisen remon-
tin jälkeen otettiin uudelleen
käyttöön syksyllä 2005.
Ukkijärven rantapuisto on
pieni keskustan helmi, joka
kaipaa lisää aktiviteettia.*

Vuonna 2008 on vietetty valtakunnallista vihervuotta jo neljännen kerran. Vuoden teemaan liittyvänä hankkeena Kangasalan kunnassa alettiin valmistella viheralueohjelmaa. Viheralueohjelma on pitkän aikavälin suunnitelma, joka ulottuu aina vuoteen 2030 asti. Ohjelman avulla pyritään kartoittamaan viheralueiden kehittämisen tarpeita, määrittelemään niihin liittyviä tavoitteita sekä ottamaan huomioon tarvittavat resurssi-tarpeet tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuoden 2008 aikana määritellään viheralueohjelman tavoitteet ja vuoden 2009 aikana sen yksityiskohtaisemmat toimenpiteet.

Viheralueet käsitetään ohjelmassa mahdollisimman laajasti mukaan lukien puistot, liikenneviheralueet, leikkipaikat, metsät, uima- ja venerannat, kulttuuriympäristöt, u-koliikuntapaikat ja liikuntareitit. Viherohjelma on viritetty samoille linjoille

kuin tämän vuoden aikana laadittu kunnan liikuntastrategia.

Tämä raportti sisältää viheralueiden kehittämistavoitteet sekä lähtökohdat ja peruste-lut, joiden pohjalta tavoitteet on asetettu. Viheralueohjelman tärkeäksi osaksi katsottiin selvittää eri tahojen odotuksia Kangasalan viheralueista. Asukasyhteistyö onkin ollut keskeinen osa viheralueohjelman tehtävänasettelua. Osallisyhmien kanssa työskenneltiin viheralueohjelmaa laaditta-essa viiden kuukauden ajan syyskuun 2008 loppuun asti.

Jari Järvinen, kunnanpuutarhuri,
työryhmän pj.
Anna-Maija Hallikas, ympäristöpäällikkö
Markku Lahtinen, kaavoitusarkkitehti
Mika Niemelä, puutarhuri
Jenni Kuja-Aro, projektityöntekijä

Keskeiset puistoalueet edellyttävät jatkuvaa ammattitaitoista hoitoa, mutta ne luovat myös mielikuvan kunnasta keskustaan saapuvulle.

Viheralueohjelman kehittämistavoitteet

4

Kaikkia viheralueita koskevat tärkeimmät yleiset kehittämistarpeet ovat viihtyisyys ja turvallisuus. Viihtyisyyttä alentaa roskaantuminen ja ilkkivalta, osittain myös maisemien sulkeutuneisuus, hoitamattomuus ja varusteiden ja kalusteiden puute. Turvallisuuden kannalta olennaista on valaistus, joka jopa hoidetuissa puistoissa on puutteellinen. Valaistuksen parantaminen lisää ulkoalueiden käyttöaikaa.

Seuraavana on esitetty keskeisimmät kehittämistavoitteet viheralueiden suunnittelussa ja rakentamisessa vuoteen 2030 mennessä. Lähtökohdat ja perustelut selvitetään raportin loppuosassa

0. Yleiset

Laadun kohottaminen määrää tärkeämmäksi suunnittelussa ja hoidossa. Saavutettavuuden parantaminen.

Valaistuksen ja esteettömyyden parantaminen.

Puistojen vetovoimaisuuden lisääminen ja markkinointi.

Vuorovaikutteisuuden lisääminen suunnittelussa.

Resurssien optimointi.

Arvokkaan kasvillisuuden ja eläimistön erityispiirteiden huomioon ottaminen.

1. Puistot

Kunnanosakohtainen, laaja hoidettu puisto (5-10 ha), joka palvelee eri ikäryhmiä ja aktiiviteetteja.

Yksi edustuspuisto (keskusta).

Ympäristötaiteen lisääminen.

2. Tori ja julkiset rakennukset

Torin viihtyisyyden parantaminen.

Virasto- ja kulttuuritilojen lähiympäristön kohentaminen.

Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen koulupihojen yhteyteen.

Päiväkodeista turvataan pääsy laajemmille viheralueille.

3. Leikkikentät

Yksi leikkikenttä 1000 asukasta kohti.

Yksi suurehko teemaleikkipuisto koko kuntaan.

4. Suojaviheralueet, liikenneympäristö

Sisääntuloväylien viheralueiden parantaminen.

Maisemien avaaminen.

Kuntaimagon kannalta tärkeiden näkymien esiintuominen.

5. Puistometsät

Harjumaiseman vaaliminen.

Luonnonvaraisten alueiden säilyttäminen koulujen läheisyydessä opetustarkoituksiin.

6. Erityisviheralueet

Ryhmäpuutarha-alueen kehittäminen myös monivuotisten viljelijöiden alueeksi. Kyötikkälän viljelypalstat vain yksivuotisviljelyyn.

7. Koirapuisto

Kuntaan rakennetaan koirapuisto.

8. Luonnonsuojelualueet

Kirkkojärven luontopolun hoito ja markkinointi.

Kunnan maalla olevien luonnonsuojelualueiden hoitaminen olemassa olevien hoito-suunnitelmien mukaan.

9. Kulttuurimaisema

Kulttuurimaiseman hoidon käynnistäminen laiduneläimillä.

10. Maisemavauriot

Kunnan maalla sijaitsevien soraomonttujen rintauskien maisemointi.

11. Urheilu- ja pallokentät

Kaksi pienkenttää kunnanosaa kohti.

1,5 jäädytettävää kenttää kunnanosaa kohti.

Yksi urheilukeskus koko kunnassa.

Turvataan kenttien säilyminen koulujen yhteydessä.

12. Ulkoilureitistö

Keskeisen ulkoilureitistön valaiseminen, ympärivuotinen ylläpito ja saavutettavuus.

Kaarinanpolun linjaaminen Ruutanasta Haralanharjun kautta Lihasulaan ja sen kulkukelpoisuuden turvaaminen.

13. Uimarannat

Yksi uimaranta kunnanosaa kohti, lisäksi uimapaikkoja kyläalueilla.

Uimarantojen perusvarustetason parantaminen.

Mobilian, Vesaniemen ja Liutun rantojen kehittäminen ympärivuotisesti monitoimismiksi (kahvila, pelit, avantouinti ym.).

14. Venerannat

Mobilian venesataman kehittäminen.

Laituripaikkojen lisääminen muilla rannoilla.

Maalivetopaikkojen parantaminen

Talvisäilytyspaikan osoittaminen.

Mobilian rantapuisto tarjoaa kesäaikaan rentouttavaa katseltavaa ja aktiivista puuhailua kaikenikäisille.

Viheralueohjelman taustaa ja lähtökohtia

Viheralueohjelman laatimiseen perusteita on johdettavissa Kangasalan kunnan visiosta:

Kasvava Kangasala – kesäpäivän kulttuurikunta Tampereen kaupunkiseudulla – turvallista ja aktiivista elämää, hyvin hoidetussa ympäristössä, keskellä kaunista luontoa. Kangasalla – oksalla ylimmällä!

Strategisten tavoitteiden mukaisesti Kangasalla arvostetaan ympäristön laatua. Viherympäristön tulee kyetä vastaamaan muuttuviin haasteisiin ja joustaa ympäristön asettamien paineiden eläessä. Meneillään olevassa strategiatyössä korostetaan myös talouden tervehtämistä, minkä vuoksi koko kunnan viherverkoston tulee olla yksinkertaisuudessaan toimiva sekä käyttäjiään palveleva. Uusille ja vanhoille asuinalueille halutaan saada sama palvelutaso. Resurssit keskittämällä paranevat myös konkreettinen ympäristö. Kun nojataan selkeisiin tavoitteisiin, töiden organisointi on helppoa.

Viheralueohjelmassa kartoitetaan kunnan viherpalveluiden nykytilanne ja esitetään niiden kehittämisperiaatteet. Palvelujen kehittämisen ja mitoituksen keskeisin lähtökohta on, että esitetyt toimenpiteet on mahdollista käytännössä toteuttaa ja ylläpitää. Ohjelmalla esitetään viherpalveluiden tavoitetila, miten siihen päästään ja millä keinoin sitä ylläpidetään.

Ohjelmoinnin tavoitteenä on luoda kokonaiskuva viherpalveluista ja niiden kehittämisperiaatteista siten, että vihervalueverkosto olisi mahdollisimman kattava ja tasapuolinen. Esi-

tettävien kehittämistoimien avulla voidaan resurssit keskittää paremmin, jolloin laadukkaampien, turvallisuusvaatimukset täyttävien vihervaluiden ylläpitäminen on mahdollista. Esitetyt toimenpiteet tulisi saada vastaamaan resursseja niin investointien kuin ylläpidon osalta.

Seudullisen yhteistyön merkitys näkyy myös strategian linjauksissa. Palveluja pyritään tuottamaan yli kuntarajojen. Yhteydet naapurikuntien vihervaluilla puolin ja toisin ovat entistä tärkeämpiä. Tässä mielessä vihervalueohjelma palvelee myös mm. maankäytön suunnittelua, seudun rakennemallin laadintaa, taajaman osien yleiskaavotusta sekä asemakaavojen laadintaa. Ohjelma sisältää myös maankäytölliset mitoitusperiaatteet.

Viheralueet on jaettu käyttönsä perusteella sekä toiminnallisiin että luonnonmukaisiin alueisiin. Rakennetut ympäristöt, kuten leikkipuistot ja uimapaikat ovat toiminnallisia alueita. Luonnonmukaisia alueita ovat muun muassa niityt ja suojaviheralueet.

Vihervalueohjelmassa tarkastellaan pääosin kunnan omilla mailla olevia viheralueita. Sen yhteydessä ratkaistaan lisäksi ulkoilureittien linjauksia; toimenpideohjelman puitteissa suunnittelu viedään tasolle, joka riittää ulkoilureittitoimituksen järjestämiseen.

Rakennetun ympäristön korkean laadun ja viimeistelyn halutaan olevan tunnusomaisia Kangasalle. Kunnan kehitystä kohti vision asettamaa tulevaisuuden tilaa seurataan mm. rakennetun ympäristön tilaa tarkastelemalla.

Viherpuolen teesejä tavoitteiden määrittelyn

taustaksi ja keskustelun avaukseksi ovat olleet: Hallittu hoitamattomuus, Kattava ja toimiva viherverkosto, Luonto lähellä - saavuta vihervalueesi, Näkymät avoimiksi.

Tarkasteltavat alueet määriteltiin tarkemmin työskentelyn edetessä ja tavoitteet niiden hoidolle asetettiin tavoiteraportissa.

Kangasalla aiemmin tehdyt selvitykset ja suunnitelmat

Kangasalla on aiemmin tehty useita vihervaluisiin liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä. Niissä on tarkasteltu vihervalueohjelmassa tarkasteltavia alueita melko kattavasti ja laajasti. Ne liittyvät niin ulkoilu- ja virkistysalueisiin, luonnonsojelualueisiin, maimointiin kuin erityisiin luontokohteisiinkin. Monet suunnitelmista ja ohjelmista ovat edelleen käynnissä ja ajankohtaisia. Liitteessä 1 on kuvattu yksityiskohtaisemmin vihervalueohjelman kannalta tärkeimpiä selvityksiä ja suunnitelmia.

Ohjelmissa ja suunnitelmissa on asetettu paljon erilaisia tavoitteita. Osa niistä on toteutettu suunnitelman mukaisesti, osa puolittain, osa saavutetaan muun päivittäisen työskentelyn ohessa ja osa niistä on ollut ohjeellisia. Jotkut tavoitteista on kuitenkin ainakin väliaikaisesti jätetty toteuttamatta.

Viheralueiden suunnittelu, rakentaminen ja hoito

7

Viheralueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja hoidosta vastaa teknisen lautakunnan alainen yhdyskuntatekniikka. Lisäksi viheralueiden suunnitteluun vaikuttavat osaltaan kaavoituslautakunnan alainen kaavoitus ja ympäristönsuojelu.

Yleisten alueiden hoidosta huolehtii kolme tiimiä, minkä lisäksi Sahalahden alueella toimii yksityinen urakoitsija.

Kotikatutiimi ja ulkotilaryhmä

Viheralueiden suunnitelmia käsitellään kotikatutiimissä, joka on myös rakennusjärjestyksen tarkoittama

ulkotilaryhmä. Ulkotilaryhmän tehtävänä on ohjata julkisen ulkotilan suunnittelua ja rakentamista antamalla lausuntoja suunnitelmista ja tekemällä esityksiä julkisen ulkotilan kehittämiseksi. Julkisen ulkotilan suunnitelmia tuodaan vain satunnaisesti ulkotilaryhmän käsiteltäväksi.

Kotikatutiimi ei ole toimintansa aikana paneutunut julkisten ulkotilojen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen, tilantarpeeseen tai laatuluokitukseen hoitoa lukuun ottamatta. Mitoitus ja ulkoilureittiverkoston luominen on ensisijaisesti maankäytön suunnittelun asia, ja on sellaisenaan myös kotikatutiimin käsiteltävänä.

Asioiden käsittely kotikatutiimissä antaa mahdollisuuden viheralueiden suunnittelun ja toteuttamisen yhtenäiseen hallintaan. Tätä tulee entisestään helpottamaan maankäytön toteuttamisohjelman laadinta, sillä sen avulla voidaan ohjelmoida pitkällä aikavälillä tarpeellisten virkistysalueiden ja ulkoilureittien toteuttamista.

Ulkoaluetiimit

Viheralueiden ympärivuotisesta hoidosta vastaavat ulkoaluetiimit, joita on kolme: itäinen, eteläinen ja länsi-pohjoinen. Tiimit vastaavat itsenäisesti töiden oikea-aikaisesta toteuttamisesta annettujen tavoitteiden puitteissa.

Einar Ilmonin ikuistamia maisemia Kuohunharjulta Riunkiville on pidetty avoimina jatkuvasti. Syksyllä 2008 tehtiin hellävaraista harvennusta maastoa säästävien välinein.

*Kirkkoharju, näkötorni, ulkoi-
lureitti; Kangasalan viheralu-
eiden sydän.*

Viheralueet koskettavat jokaista kuntalaista. Koska viheralueet voidaan määrittellä hyvin laajasti, niille on myös monenlaista käyttöä. Suurella osalla asukkaista onkin jonkinlainen näkemys niiden alueiden tilasta – vahvuuksista ja heikkouksista – joita he itse käyttävät. Nämä näkemykset koettiin hyvin tärkeiksi lähdettäessä luomaan tavoitteita Kangasalan kunnan viheralueohjelmalle. Viheralueiden tila koskettaa

kunnan asukkaita, ja siksi heillä tulisi olla myös mahdollisuus vaikuttaa viheralueiden tulevaisuuteen.

Aikataulun ja resurssit huomioiden tiedottaminen ja yhteistyö kohdistettiin erityisesti erilaisiin osallisryhmiin, jotka kattoivat monipuolisesti erilaisia asukkaita ja harrastajia. Valituille osallisryhmille lähetettiin kutsu yleisötalaisuuteen, jossa esiteltiin viher-alueohjelmaa ja selvitetiin osallisryhmien

odotuksia ohjelmalle.

Aiheen työstämistä jatkettiin yleisötalaisuuteen osallistuneiden tahojen kanssa. Liitteessä kerrotaan tehdyistä kyselyistä ja haastatteluista.

Kangasalan viheralueet

Pirkanmaa, johon Kangasalan kuuluu, edustaa tyyppilliseksi miellettyä suomalaista luonnonmaisemaa, jota luonnehtivat erilaiset vesistöt sekä vesi- ja maapinnan monimuotoinen vaihtelu. Kasvillisuus vaihtelee valoisista mäntymetsistä reheväkasvuisiin lehtoihin ja laajoihin peltoaukeisiin.

Kangasala kuuluu maisemarakenteeltaan Pirkanmaan keskeiseen järvialueeseen, jonka maisemaa hallitsevat vesi ja harjut. Kunnan pinta-alasta peräti 26 % on vettä, kun vastaava keskimääräinen luku Pirkanmaalla on 13 %. Alue kuuluu Längelmäveden ja Hauhon reittien vesistöalueeseen.

Leimaa antavin piirre Kangasalan maisemassa on kunnan läpi kulkeva harjuno, jonka eteläpuolelle rajautuu metsien ja järvien kuvioimaa hämäläistä viljelymaisemaa ja pohjoispuolelle laajojen metsien ja korkeiden mäkien luonnehtimaa keskisuomalaista erämaista maisematyyppiä. Harjuilla on paikoin kuitenkin huomattavissa vanhojen soranottoalueiden ongelmat, joihin on etsitty ratkaisuja maisemointiprojektilla.

Alueen maaperä on pääosin savea ja hiesua sekä moreenia. Harjualueilla maaperä on soraa ja hiekkaa. Suurin osa peltoista on aikanaan raivattu järviäلتaita reunustaville savikoille, missä ne tänäkin päivänä sijaitsevat. Pelot ovat varsin viljavia, ja niiden osuus maapinta-alasta on reilut 10 %.

Kunnan eteläosan vanhalla viljelyseudulla on merkittäviä kulttuurimaisemakokonaisuuksia. Suomen maisemamaakuntajaon mukaan Kangasala kuuluu Keski-Hämeen viljely- ja

järviseuutuun.

Luonto on lähellä kaikkialla Kangasalla. Keskeltä kirkonkylää pääsee helposti niin Kirkkoharjun monipuoliselle ulkoilureitistölle kuin Kirkkojärven rannalla kulkeville poluillekin. Kunnan omistamat luonnonsuojelualueet – Pähkinäkallio, Suoramanjärven lehto, Laikkolannokka ja Isonluonon lukkoalue – ovat kaikki lähellä asutusta ja helposti saavutettavissa. Kunnan alueella on myös monia retkeilyreittejä, joista osa liittyy esimerkiksi Lempäälän ja Tampereen retkeilyreitistöihin. Viitoitettujen reittien lisäksi luontoon voi tutustua jokamiehenoinkeuksin koko kunnan alueella.

Viheralueiden merkitys Kangasalle

Luonnon ihmisille tarjoamat palvelut voidaan jakaa kolmeen päätehtävään: tuotteisiin, elämyksiin ja tukipalveluihin.

Tuotteet, esimerkiksi puutavara, marjat tai turve ovat kaupunkiluonnon tehtävänä toisarvoisia. Taajamien asukkaatkin etsivät sienensä ja marjansa yleensä maaseudulta, metsätalousalueilta. Virkistysalueeseen kuuluva taajamametsä ei puolestaan ole metsätalousaluetta, eikä sen hyödyntäminen puutavarana kuulu virkistysalueen luonteeseen. Elämysten tuottaminen onkin taajamien virkistysalueiden ensisijainen tehtävä. Ulkoilumetsät tai uimarannat antavat liikunnallisia nautintoja, leikkipaikat kehittävät motorisia ja sosiaalisia kykyjä, kulttuurimaisemat edistävät historian ja esteetiikan ymmärrystä. Mutta myös luonnon tarjoamat tukipalvelut ovat taajamissa tärkeitä. Niistä tärkeim-

piä ovat vesitasapainon ylläpitäminen, vedenkulun hidastaminen ja hulevesien imeyttäminen.

Taajamaluonnon erityispiirteitä ovat ympäristöjen monimuotoisuus, suuri lajien kirjo, tulokaslajien määrä, pienet, lajien levittäytymistä vaikeuttavat, eriytyvät biotoopit sekä kulutuksen ja maankäytön muutosten vaikutus ympäristöön. Taajamissa luonto saattaa olla myös rakennetun ympäristön leimaa antava osa, kuten esimerkiksi väljillä omakotialueilla.

Etenkin harjuilla ja vesistöillä on suuri merkitys Kangasalle. Ne ovat olennainen osa niin kunnan luontoa kuin sen imagoakin. Jotta mielikuvat, asukkaiden tyytyväisyys elinympäristöönsä ja mahdollisuus hyödyntää imagoa säilyisivät, tulee todellisuuden vastata käsitteiksi ja odotuksia tulevaisuudessakin.

Kangasalla on monia alueita, joissa on potentiaalia tehokkaampaan ja asukkaita ja matkailijoita paremmin palvelemaan hyödyntämiseen. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi Vehoniemen harju ja ranta-alue sekä Liutun puisto- ja uimaranta-alue. Useat nykyisen Liutun alueen puutteet ja toisaalta myös mahdollisuudet alueen elävöittämiseen ja viihtyisyyden lisäämiseen tulivat vahvasti esiin asukkaidenkin kommentoissa. Kahvila, terassi ja monipuolisemmat urheilumahdollisuudet lisääisivät huomattavasti alueen käyttöastetta ja kausittaista käyttöaikaa. Myös keskeisellä paikalla sijaitsevalla Vesaniemen uimarannalla on paljon kehittämispotentiaalia.

Osa viheralueista on päässyt rapistumaan ajan kuluessa ja niiden osalta tulisikin pohtia, mikä alu-

eiden merkitys todella on, ja miten paljon ja millaisia asioita niiden kunnostamisella saavutettaisiin.

Aina ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa uusia viheralueita, vaan olemassa olevien kunnostamisella ja tehostamisella voidaan päästä parempiin tuloksiin moneltakin kannalta. Viheralueiden, kuten urheilu- ja leikkikenttien, sijoittelu ja sitä kautta saavutettavuus ovat niiden toimintojen ja laadun kannalta olennaisia.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja viheralueiden laatu

Kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen hallinta, liikennejärjestelmän kehittäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta edellyttävät kaikki olevan taajamarakenteen tiivistämistä lisärakentamisella. Kun asumisväljyyksillä kasvaa, asukasluvun kasvu on kuitenkin maltillista. Väestörakenteen muutokset merkitsevät lähivuosisikymmeninä eläkeläisten osuuden tuntuva kasvua, mikä muutoinkin lisääntyvän vapaa-ajan ohella asettaa tarpeita myös ajanviettomahdollisuuksien lisäämiseen. Osa tästä paineesta kohdistuu ulkoilualueisiin.

Ulkoilu on muuttumassa aiempaa tuotteellistetuksi. Enää ei riitä penkki puistossa tai polku metsässä, vaan kuluttamaan totuttanut keskiluokka on halukas nauttimaan korkeatasoisista vapaa-ajan palveluista, joihin liittyy myös yhdessäoloa, nautintoja, välineitä ja viihdettä. Lähimetsän sijasta ulkoilua harrastetaan joko seudun, maan tai jopa kansainvälisillä kentillä. Vertailupohjaa haetaan erilaisista kulttuureista tai

maista, joissa panostaminen ulkoiluun tai liikuntaa poikkeaa suomalaisesta perinteestä. Viheralueiden kokonaishallintaa pohdittaessa joudutaan entistä enemmän miettimään laatutekijöitä, resursseja, tarpeita sekä kunnan ja yrittäjien roolia vapaa-ajan palveluiden tarjonnassa.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen saattaa antaa mahdollisuuden kohdistaa lisää resursseja kuntalaisien kannalta olennaisten viheralueiden rakentamiseen ja hoitoon. Hoidetut puistot tulisi saada aktiiviseen käyttöön osoittamalla niihin aktiivisia toimintoja kaikille ikäryhmille. Eri-tyisen tärkeätä on saada parhaat uimarantapuistot pitempiaikaiseen käyttöön kuin vain hellepäiviksi.

Tiivistämisen myötä ulkoilumetsien merkitys korostuu. Myös niiden osalta laadun merkitys kasvaa. Metsätaloudellinen hyödyntäminen keskeisten puistometsien alueella tulisi lopettaa, ja hoito muuttaa puistometsien hoidoksi. Kulutuksen haittoja on vähennettävä laadukkaan polkuverkoston ylläpidolla. Metsien eri käyttäjäryhmien palveluun tulee panostaa. Lenkkeilijöille, urheilijoille, koiranulkoiluttajille, maastopyöräilijöille ja ratsastajille olisi osoitettava väylänsä, ja myös talviaikaan tarvitaan latujen ohella erillisiä metsäpolkuja.

Viheralueiden laadun kokevat kunnan asukkaat päivittäisessä elämässään. Viheralueiden määrään, laatuun ja hoitoon kohdistuukin hyvin monitahoisia vaatimuksia ja toiveita erilaisten käyttäjien näkökulmasta. Siksi laadukkaiden viheralueiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi huomioida vahvasti käyttä-

jänäkökulma.

Viheralueiden mitoitusperusteet

Viheralueiden mitoituksesta ei ole viime aikoina annettu valtakunnallisia suosituksia. Sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusosaston v. 1975 antamien mitoitusohjeiden mukaan asuontonteille tulevien leikki- ja oleskelutilojen lisäksi on varattava:

-korttelikohtaisia leikki- ja oleskelualueita 3.500 – 4.500 neliometriä noin 15.000 asuinkerrosneliometriä kohti (vastaa n. 100 omakotitonttia)

-pientä kaupungin osaa tai asuuntoaluetta kohti vähintään noin 10 ha puisto

-muita laajempia ulkoilualueita tai virkistysreittejä

Viheralueet mitoitetaan pääosin yleis- ja asema-kaavoituksen yhteydessä, jolloin voidaan ottaa huomioon luonnon ominaisuudet alueiden sijoitusta ja kokoa määriteltäessä. Mitoitukseen vaikuttaa myös alueeseen kohdistuvan kulutuksen määrä ja luonnon kulutuskestävyys.

Vertailutietoa

Kattavaa valtakunnallista vertailutietoa eri kuntien viheralueista ei ole saatavilla. Oheiseen taulukkoon on kuitenkin koottu olennaisimpia vertailulukuja muutamien kuntien osalta. Jyväskylä, Oulun, Kuopion ja Lahden tiedot ovat vuodelta 2005 ja Kangasalan tiedot vuodelta 2007.

Kangasalan väkiluku on huomattavasti pienempi kuin muiden vertailukuntien. Pinta-alaltaan Kangasala on kuitenkin toiseksi suurin, ja siten asukastiheys on huomattavasti pienempi kuin muissa vertailukohteissa. Leikkipuistoja asukkaita kohden on eniten Kanga-

salla. Myös uimarantoja on melko paljon asukasmäärään nähden. Koirapuistoja ei Kangasalla ole yhtään kappaletta.

Verrattaessa taulukon muiden kuntiin Kangasalla on määrällisesti hyvin viheralueita. Määrän lisäksi tärkeää on kiinnittää huomiota kuitenkin myös viheralueiden laatuun.

Luonnonsuojelualueiden (yksityisten ja kunnan maalla olevien) osuus Kangasalan pinta-alasta on 0,45 % ja osuus maa-alueiden pinta-alasta on 0,59 %. Taulukoon on kuitenkin merkitty kaikkien suojelualueiden (myös valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvien alueiden) prosentuaalinen osuus kunnan pinta-alasta, sillä muidenkaan vertailukuntien osalta ei ole eroteltu erilaisia suojelualueita. Kaikkien suojelualueiden osuus Kangasalan pinta-alasta on 2,66 % ja osuus maapinta-alasta on 3,52 %.

TAULUKKO. Vertailutietoa viheralueista

	2007 Kangasala	2005 Jyväskylä	2005 Oulu	2005 Kuopio	2005 Lahti
Asukasmäärä	27 733	84 434	129 000	90 726	98 413
Pinta-ala	651,3 km ²	136,9 km ²	449,2 km ²	1730 km ²	154,5km ²
Maa-alueita	492,5 km ²	105,9 km ²	369,7km ²	779 km ²	134,9 km ²
Asukastiheys	56,3 as/km ²	789 as/km ²	370 as/km ²	116,5 as/km ²	730 as/km ²
Leikkipuistoja	38	81	104	120	125
Leikkipistot / as	1 / 730 as	1 / 1042 as	1 / 1240 as	1 / 1756 as	1 / 827 as
Koirapuisto	0	1	10	7	4
Uimarannat	21	31	16	26	11
Siirtolapuutarhat	1	1	2	2	1
Suojelualueiden osuus kunnan pinta-alasta %	2,66	1,7	4,3	1,27	3,2
Suojelualueiden osuus maapinta-alasta %	3,52	2,1	5,3	1,95	3,6

Viheralueiden kehittämistoiveet ja -tavoitteet

Tässä luvussa kuvataan lyhyesti Kangasalan viheralueita sekä esitellään asukkaiden mielipiteitä alueittain. Erilaisia viheralueita kuvailevien kappaleiden loppuun on lisäksi koottu näille alueille asetut tavoitteet. Aluekuvailujen jälkeen kuvaillaan asukkaiden näkemyksiä viheralueiden saavutettavuudesta ja hoidosta ja esitetään kehittämistavoitteet.

1. Puistot

Kangasalan keskustan tuntumassa ei sijaitse suuria puistoalueita. Keskustan puistoalueet ovat melko pieniä ns. korttelipuistoja ja ne sijaitsevat pitkälti asutuksen keskellä. Osa keskustan puistoalueista on toisaalta yhteydessä muihin viheralueisiin, kuten Vesaniemen uimarantaan ja Kuohunlahden rannan kävelyreittiin. Keskustan alueella suurin viheralue on

Kirkkoharju, joka on tärkeä lähimetsä monelle keskusta-alueen asukkaalle.

Kunnan suurimmat puistoalueet Ranta-Koivistossa ja Liutussa sijaitsevat sivummalla keskustasta. Ranta-Koiviston puisto on osa laajempaa viheraluetta Kirkkojärven länsirannalla, ja siellä on myös leikkikenttä ja pallokenttä. Liutun puistoalue Kaukajärven itäpäässä on uimarannan yhteydessä. Alueella on lisäksi leikkikenttä ja lentopallokenttä.

Asukkaat

Suurehkoista, vihreistä puistoalueista on vastaajien mielestä selvästi pulaa. Isoja, mutta suojaisia ja hoidettuja puistoalueita toivottiin Kangasalle. Olemassa olevat alueet ovat pieniä ja tiiviitä ja puistot usein talojen takana piilossa – niille ei löydy tai tule mentyä.

Vastaajat toivovat puistoalueille erityisesti moni-

puolisia kukkaistutuksia ja kasveja (nimiläätoineen). Liutun puistoalueesta pidettiin ja muutama vastaaja mainitsi esikuviksi Tampeleen keskustan puistoalueet, kuten Koskipuiston.

Tavoitteet

Kunnanosaakohtainen, laaja hoidettu puisto (5-10 ha), joka palvelee eri ikäryhmiä ja aktiviteetteja (3-5 kpl yhteensä), yksi edustuspuisto (keskusta). Ympäristötaitteen lisääminen.

12

”Keskuspuisto puuttuu kaikkien asukkaiden käyttöön – oleskeluun, piknikkiin, pelailuun.”

Ystävyydenpuisto on kunnan tärkein ja edustavin hoidettu puistoalue. Sitä komistaa myös veistotaide. Keskusta kaipaisi myös oleskeluun sopivaa puistoa.

2. Tori ja julkiset rakennukset

Julkisten rakennusten pihoihin lasketaan kunnan virastojen, koulujen ja päiväkotien pihat. Niiden suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta vastaa tilapalvelu.

Tori sijaitsee Kangasalan keskustassa liikehuoneistojen ja linja-autoaseman välissä. Torilla on muutamia penkkejä, puita ja kukkaisu- tuituksia sekä myyntikojuja.

Asukkaat

Tori koetaan tärkeäksi ja keskeiseksi paikaksi Kangasalla. Sen viihtyisyyteen ja kasvillisuuteen sekä siellä sijaitseviin rakennuksiin toivotaan kuitenkin parannuksia. Muutaman haastattelun mukaan keskusta ei houkuttele, vaan on liian "virastomainen kivikylä". Torille kaivattaisiin

esimerkiksi suihkulähdettä ja lisää penkkejä. Torin puut lisäävät viihtyisyyttä, mutta istutuksia kaivataan lisää.

Liuksialan koulun 3-4 luokkalaisille tehdyn kyselyn mukaan koulujen pihat ovat jonkin verran lasten käytössä myös kouluajan ulkopuolella.

Tavoitteet

Torin viihtyisyyden parantaminen, lähiliikunta- paikkojen rakentaminen koulupihojen yhteyteen, päiväkodeista turvataan pääsy laajemmille viheralueille, virasto- ja kulttuuritilojen lähiympäristön kohentaminen.

Kunnantalon edusta muutettiin paikoituskentästä edustavaksi julkiseksi tilaksi 1990-luvun alussa.

"Torille tarvittaisiin lisää istutuksia tuomaan viihtyisyyttä."

"Leikkikentillä voisi olla aktiviteettejä myös isommille lapsille."

"Kaikilla asuinalueilla ei ole riittävästi leikkikenttiä lapsille."

"Risteysalueiden siisteyteen ja pääteiden varsien kasvilisuuden hoitamiseen tulisi kiinnittää eniten huomiota."

14

Aktiivisia käyttäjiä Mäyrävuoren vastikään kunnostetussa leikkikentällä.

3. Leikkikentät

Kangasalla oli heinäkuussa 2008 38 leikkikenttää. Suurin osa leikkikentistä sijaitsee itä-länsi suuntaisesti nauhataajaman varrella. Lisäksi leikkikenttiä löytyy Ruutanan ja Sahalahden keskustan alueelta.

Asukkaat

Leikkikenttien määrään ja sijaintiin oltiin yleisesti ottaen hyvin tyytyväisiä. Varustelutasossa nähtiin paikoin olevan parantamisen varaa, samoin ylläpidossa.

Myllystenpohjantien puiston kunnossapidossa olisi parantamisen varaa (aidan ja portin kunto). Paikka, puiston koko ja varustelutaso ovat kuitenkin hyviä. Myös Jahtimiehentien puiston varustelutasoon oltiin tyytyväisiä. Puistossa voisi kuitenkin olla aktiviteettejä myös vähän isommille

lapsille, esimerkiksi kiipeilytelineitä.

Kaikki eivät kuitenkaan koe, että alueilla olisi tehostamistarvetta. Haastateltavan mukaan kaikille löytyy jotain tekemistä, jos vaan on oma-aloitteinen ja itse niin haluaa. Hyvä kuitenkin kun puistoissa on penkkejä, että vanhemmat voivat istuskella lasten leikkiessä.

Ilkossa ja Ruutanassa (etenkin Jussilan alueella) ei ole vastaajien mukaan riittävästi alueita lapsille. Leikkipuistot ovat liian kaukana – niihin ei pääse kävellen. Tämä on isoin puute, sillä puistoihin joutuu kulkemaan autolla.

Tavoitteet

Yksi leikkikenttä 1000 asukasta kohti, yksi suurehko teemaleikkipuisto koko kuntaan.

4. Suojaviheralueet ja liikenne- ja katuvihreä

Suojaviheralueet sijaitsevat asutuksen, liikenneväylien tai teollisuuden läheisyydessä. Suojaviheralueiden tehtävänä on vähentää näkö-, melu-, tuuli- tai pölyhaittoja. Alueet sijoittuvat usein asutuksen ja haittaa aiheuttavan kohteen väliin.

Suojaviheralue voi olla myös muun muassa rakennusten välinen metsikkö, joka tarjoaa asukkaille näkösuojaa. Suojaviheralueet voivat olla metsiä, katuvihreää tai liikennevihreää.

Suojaviheralueiden hoidon tavoitteena on kasvillisuuden monimuotoisuuden ja elinvoimaisuuden turvaaminen sekä kulkureittien, rakenteiden ja laitteiden kunnan ja turvallisuuden ylläpitäminen. Virkistyskäyttö alueilla on yleensä vähäistä, mutta ei pois suljettua.

Liikennevihreän rakentamisesta maanteiden varsille sekä niiden hoidosta vastaa tien haltija, useimmiten kunta tai Tiehallinto.

Viherympäristön kannalta keskeisimmät tieympäristöt Kangasalla ovat Kangasalan varsien, Ruutanantie, Kaarina Maununtyttären tie, Holvastintie, Vatialantien ja Kouhunharjantie.

Katuviheralueet kuuluvat yhdyskuntatekniikan hoidon piiriin. Katuviheralueita ovat kunnassa katujen varret ja keskisaarekkeet, sekä kevyenliikenteenväylien reuna-alueet.

Asukkaat

Asukkaiden mielipiteissä kiinnitettiin huomiota teiden viheralueiden liialliseen hoitamiseen. Toisaalta tuli

myös kommentteja, että tien pientareet ovat epäsiistejä.

Sisääntuloreittien ja suuremman käytössä olevien alueiden näkyminen toivottiin kiinnitettävän huomiota.

Tavoitteet

Sisääntuloväylien viheralueiden parantaminen, maisemien avaaminen ja kuntaimagon kannalta tärkeiden näkymien esiintuominen.

5. Puistometsät

Kangasalla on noin 1.900 ha kunnan omistamaa metsää, josta 240 ha on puistometsää ja loput talousmetsää. Puistometsiksi lasketaan esimerkiksi asuinalueiden tuntumassa sijaitsevat pienet metsäalueet sekä keskustan tuntumassa sijaitseva Kirkkoharju. Pui-

to- ja taajamametsiä on inventoitu Puistometsien hoitoluokituksessa ja hoitosuunnitelmassa vuosille 2005–2015.

Asukkaat

Metsien osalta tärkeimmäksi ja useimmin mainituksi asiaksi nousee metsien säilyttäminen – myös uusia alueita rakennettaessa. Lisäksi toivottiin joidenkin metsäalueiden jättämistä kokonaan hoidon ulkopuolelle.

Moni vastaaja koki Kirkkoharjun keskustan tuntumassa tärkeäksi ja viihtyisäksi metsä- ja ulkoilualueeksi. Yhteydet luontoon ja vehreys nähtiin kokonaisuudessaan hyvin tärkeiksi keskusta-alueilla.

Kangasalle tunnusomaisen harjumaiseman säilyttäminen ja vaaliminen nähtiin myös tärkeäksi - harjut eivät saisi jäädä kokonaan kerrostalojen taakse piiloon.

Kirkkoharjua ja sen näkötornia toivottaisiin hyödynnettävän enemmänkin, esimerkkinä mainittiin Tampereen Pyynikin näkötornin kahvila.

Ala-asteikäiset lapset kokivat metsät tärkeiksi ja viihtyisiksi leikkipaikoiksi ja ne mainittiin Liuksialan ala-asteen mielipidekyselyn yhteydessä jopa leikkikenttiä tärkeämmiksi.

Tavoitteet

Harjumaiseman vaaliminen ja luonnonvaraisten alueiden säilyttäminen koulujen läheisyydessä opetustarkoituksiin.

6. Erityisviheralueet

Kangasalla ei toimi vuonna 2008 yhtään leirintäaluetta, vaan lähimmät leirintäalueet sijaitsevat naapurikunnissa Tampereella ja Pälkäneellä.

Liikennealueiden vihreytys on hyvä tervetuloitovotus kuntakeskukseen.

"Metsien säilyttämisestä huolehdittava myös uusia alueita rakennettaessa."

"Metsät ovat kivoimpia viheralueita."

“Luontopolkujen kasveista olisi mukava saada opasteita tai tiedotteita.”

Ryhmäpuutarhat sijaitsevat Tursolassa kunnan maalla. Niitä hallinnoi ryhmäpuutarhayhdistys.

Kangasalan alueella, seurakunnan maalla, sijaitsee viisi hautausmaata: Itäinen, Läntinen, Sahalahden, Vatialan ja Vanha hautausmaa.

Lemmikkieläinten hautausmaa sijaitsee Lentolassa Muuntamontiellä.

Viljelypalstat sijaitsevat Kyötikkälässä. Kangasalan kunta vuokraa aarin kokoisia kasvitarhapolstoja. Osa palstoista vuokrataan vuosittain niin, että kunta huolehtii niiden syysmuokkauksesta. Osa palstoista on ns. pysyviä palstoja, eli niissä voi kasvattaa myös monivuotisia kasveja.

Matonpesupaikkoja on tällä hetkellä muun muassa Asemalla, Ruutanassa, Huutijärvellä, Havisevalla, Liutussa, Kirkonkylässä, Pakkalassa. Pesupaikkoja on mahdollisuus vähentää ja parantaa jäljelle jäävien varustetasoa.

Tavoitteet

Ryhmäpuutarha-alueen kehittäminen myös monivuotisten viljelijöiden alueeksi. Kyötikkälän viljelypalstat vain yksivuotisviljelyyn.

7. Koirapuistot

Kangasalla ei ole toistaiseksi yhtään koirapuistoa. Kyötikkälään on v. 2007 valmistunut koirien koulutuskenttä, jota hallinnoi yksityinen seura.

Koirapuistoja on perustettu moniin kaupunkeihin ja kuntiin ympäri maata, suurimpiin keskuksiin useitakin. Kokemukset ovat olleet vaihtelevia. Aluetta perustettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sijoituspaikkaan. Kangasalan nauhataajamarakenne asettaa omat vaatimuksensa ja haasteensa koirapuis-

ton paikkaa määritettäessä.

Koirapuisto vaatii erillisen suunnitelman. Pinta-alan pitäisi olla 3.500–5.000 m², eli riittävän laaja yhtenäinen alue, jotta kulutus jakautuisi tasaisemmin. Luonnon-alue, joko metsä tai jonkun verran puustoa käsittävä niitty olisivat ihanteellisia, mutta niiden maa-pohja ei kestä lainkaan kulutusta. Rakentaminen on useimmiten välttämätöntä, samoin erillisen pysäköintialueen järjestäminen. Oleellista on alueen aitaaminen riittävän tukevalla aidalla, myös valaistus on koettu tärkeäksi. Tavoitteena on riittävän keskeinen sijainti, jotta puiston saavuttaisi mahdollisimman monta koiraa ja koiranomistajaa, toisaalta on muistettava mahdollisesti aiheutuva häiriö muille asukkaille. Koirapuistoa suunniteltaessa voidaan tarkastella myös yksinkertaisempaa vaihtoehtoa, jossa puisto rakennettaisiin kulutusta kestävälle joutomaalle iltaisin vapaana olevan ja valmiiksi valaistun parkkipaikan tuntumaan.

Asukkaat

Toive koirapuistosta tuli esiin usealta taholta tiedusteltaessa asukkaiden mielipiteitä viheralueista. Koiranomistajat ovat olleet aiemminkin aktiivisia ja lähettäneet kuntaan useita aloitteita koirapuiston rakentamiseksi. Yhteinen huoli on koiraverovarajien kohdentaminen, tietysti mahdollisimman paljon koirien hyväksi.

Tavoitteet

Kuntaan rakennetaan koirapuisto.

8. Luonnon-suojelualueet

Kangasalla sijaitsee useita valtakunnallisesti arvokkaita alueita, jotka kuuluvat lehtojen-, harjujen-, lintuvesien- tai rantojen-suojeluohjelmiin. Lisäksi Kangasalla on kuusi Natura 2000-verkostoon kuuluvaa luontoaluetta. Niitä ovat Keisarinharju-Vehoniemenharju, Hepomäki-Kalkunvuori, Kirkkojärven alue, Salmuksen alue, Längelmäveden saaret ja Hautalammi. Suojelualueiden kartat löytyvät takakannesta – Kangasalan luonnonsuojelualueet, valtakunnallisten suojeluohjelmien alueet ja Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet.

Kangasalan kunnan omistamat neljä luonnon-suojelualuetta eroavat toisistaan sekä luonteeltaan että rauhoitusperusteiltaan. Suojelualueille, jotka ovat Pähkinäkallion pähkinäpensaslehto, Suoramanjärven rinnelehto, Isolukon lukkoalue ja Laikkolannokan perinnebiotooppi, on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmat. Hoito on kuitenkin ollut satunnaista eikä suunnitelmallista hoitoa ole toteutettu.

Kunnan omistamalla mailla sijaitsevien luonnonsuojelualueiden lisäksi suojeltuja alueita Kangasalla ovat Huutijärven pähkinäpensaslehto, Hepomäen-Kalkunvuoren pähkinäpensaslehdot, Ukinkannas, Niinisalo, Vehoniemenharju-Keisarinharju ja Koukkurahka. Näiden lisäksi Kangasalla sijaitsee muita arvokkaita luonto-kohteita, jotka jakautuvat luonnonsuojelulain luontotyyppikohteisiin, harju- ja kalliokohteisiin, lehtoihin ja puronvarsilehtoihin, järviin,

“Toivoisin Kangasalle lisää koiran/kotieläimen ulkoilutapaikkoja.”

soihin ja kosteikkoihin sekä perinnebiotooppeihin.

Asukkaat

Asukkaat toivoivat virkistysreiteille ja luonnonsuojelualueille parempaa ja kattavampaa kartoitusta tai opastusta niin reiteistä kuin niiden varrella kasvavista kasveistakin.

Tavoitteet

Kirkkojärven luontopolun hoito ja markkinointi. Kunnan maalla olevien luonnonsuojelualueiden hoitaminen olemassa olevien hoitosuunnitelmien mukaan.

9. Kulttuuri-maisemat

Kangasalla on tehty 2004 maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelma. Raportti sisältää 15 maisemakokonaisuutta, joista esitetään analyyseja ja suosituksia. Työtä ovat olleet tekemässä asiantuntijoiden

lisäksi kyläläiset. Toimenpiteet ovat maanomistajien vastuulla. Ohjelman tärkein merkitys on se, että kulttuuriympäristöt on inventoitu ja, että ne ovat asukkaiden ja maanomistajien tiedossa.

Kangasalla on yhteensä noin 7.500 ha peltoalueita. Kangasalan kunnan omistuksessa on 147 ha peltoa, josta vuonna 2008 on vuokrattu 127 ha viljelijöille. Vuokraamaton peltoalue on pääosin kaavoitettu rakentamiseen.

Vuonna 2007 haettiin ja maksettiin Kangasalan alueelle EU-tukia yhteensä n. 6,8 miljoonaa euroa. Tuilla on huomattava merkitys maataloudelle, sillä tilojen bruttotuloista tulee tukina 35–50 % riippuen esimerkiksi tuotantosunnasta sekä satotasoista. Ympäristötuen piirissä on yli 7.050 ha Kangasalan pelloista. Luonnonhaittakorvauksien piirissä on lähes 7.300 ha peltoa.

Tavoitteet

Kulttuurimaiseman hoidon käynnistäminen laiduneläimillä.

10. Maisemavauriot

Maisemavaurioita viheralueilla voivat olla esimerkiksi soranotto-, läjitys- ja voimajohtoalueet tai huonosti maisemaan sopeutetut avohakkuut. Keskeisillä alueilla sijaitsevat joutomaat, hoitamatta olevat tai huonossa hoidossa olevat alueet voivat heikentää kuntakuvaa.

Nykyisin soranottoalueiden lupakäsittelyn yhteydessä edellytetään suunnitelmaa tulevasta maisemoinnista. Maisemointitoimenpiteitä tulee tehdä porrastetusti jo soranoton aikana. Sen sijaan vanhemmilla alueilla, joilla soranotto on loppunut 1970–80-luvuilla, maisemointi on laiminlyöty

Maisemapelto Ranta-Koivissa, hoidettua hoitamattomuutta.

Vehoniemen soramonttu. Maisemointi alkaa tuottaa luontevaa ympäristöä sukupolven kuluttua.

Asuntoalueiden kierrossa leikkikentät jäivät välillä tyhjiksi. Ranta-Koivisto odottaa uuden sukupolven tuleista leikki-ikään.

18

”Jalkapallon harjoitus- ja kilpailutoiminnan kannalta keinoalustat ovat ylivoimaiset.”

”Yhdistyksemme on valmis osallistumaan urheilukenttien kehittämiseen, huoltamiseen jne. kunnan kanssa yhteisesti sovitusti.”

ja varsinkin paahteiset etelärinteet ovat edelleen näkyviä arpia maisemassa. Lentolan teollisuusalue on rakennettu entiselle soranottoalueelle. Sinne on laadittu maisemointisuunnitelma, jota ei kuitenkaan ole kokonaisuudessaan toteutettu.

Vatialassa sijaitsevan Puutteenmäen etelänpuoleista paahderinnettä maismoitiin vuosina 1998–2000 erillisessä projektissa. Projektin tavoitteena oli jyrkällä rinnealueella pysyvien kasvualustamateriaalien ja karuilla alueilla menestyvän pioneerikasvillisuuden löytäminen. Projektin tuloksia seurattiin vuosina 2001–2004. Vuosikymmeniä paljaana ollut rinne saatiin vihertymään ja sittemmin se on saanut pysyvän kasvillisuuspeitteen.

Asukkaat

Soramonttujen nykytilaan, maisemakuvaan ja maisemointi- ja käyttömahdollisuuksiin kiinnitettiin

melko paljon huomiota asukkaiden mielipiteissä. Etenkin soraomonttujen rinteiden maisemoinnista ja kasvillisuudesta tuli toiveita ja ehdotuksia. Lentolan alueen maisemaa ehdotettiin parannettavan esimerkiksi teollisuusrakennusten yhtenäisellä, luontoon sopivalla värityksellä.

Tavoitteet

Soramonttujen rintausten maisemointi.

11. Urheilu- ja pallokentät

Pallokentät ja liikuntapaikat ovat keskittyneet samoille alueille, kuin leikkikentätkin eli pääosin tiiviimmän asutuksen tuntumaan. Kangasalla on 26 pallo- ja urheilukenttää. Näistä Kyötikkälän ja Taustialan kentät ovat suurempia kenttiä, joissa on monipuolisemmat urheilumahdollisuudet. Nurmikentät, joita on neljä kappaletta, sijaitsevat Kyötikkälässä, Suinulassa, Suoramalla ja

Taustialassa. Monet kentistä ovat pienempiä puistokenttiä tai koulujen yhteydessä sijaitsevia hiekkakenttiä. Pallokentät, leikkipaikat, uimarannat ja liikuntapaikat on kuvattuna liitteen 3 karttaan.

Asukkaat

Urheilukenttien varustelutasoon ei puututtu, mutta niiden sijoitteluun kiinnitettiin huomiota. Urheilupaikkojen hajasijoittamista vastustettiin ja suurten käyttäjäryhmien, kuten koululaisten, huomioimista urheilu- ja pallokenttien sijoittelussa toivottiin.

Kysyttäessä erilaisten alueiden sijoittamisesta lähekkäin todettiin, että on hyvä, kun leikkipuisto, pallokenttä ja koripallokenttä on sijoitettu vierekkäin. Pallokenttä Jahtimiehentielle on kuitenkin yllättävän vähässä käytössä. Asukkaat kaipasivatkin hieman lisätietoa kentän varausmahdollisuudesta.

Kangasalta puuttuu vas-

taajan mielestä selvästi lähiliikuntapaikkoja. Ratkaisuksi hän esittää hiekkakenttien muuntamista mahdollisuuksien mukaan lähiliikuntapaikoiksi, sillä ne eivät ole toimivia jalkapalloiluun. Jalkapallon harjoitus- ja kilpailutoiminnan kannalta sen sijaan keinoalustat ovat vastaajan mukaan ylivoimaiset. Lisäksi keinonurmen huoltokustannukset ovat huomattavasti vähäisemmät kuin muilla kentillä. Keinonurmipohjaisilla lähiliikuntapaikoilla voi harrastaa monia lajeja ja ne lisäävät valtavasti koulujen, lähialueen perheiden ja liikuntamuotojen harrastusmahdollisuuksia. Tällä hetkellä suurimmat puutteet kentistä/lähiliikuntapaikoista ovat vastaajan mukaan Pitkäljärven/Vatjalan alueella ja Huutijärvellä.

Kyselyyn vastanneet urheiluseurat kertovat olevansa valmiita osallistumaan liikunta-alueiden rakentamiseen, kehittämiseen ja huoltamiseen. Tältä osin voisikin pohtia talkootyömahdollisuuksien kehittämistä.

Tavoitteet

Kaksi pienkenttää suuraluetta kohti, 1,5 jäädytettävää kenttää suuraluetta kohti ja yksi urheilukeskus koko kunnassa. Turvataan kenttien säilyminen koulujen yhteydessä.

12. Ulkoilureitit

Kunnan ulkoilureitistö on yhdistelmä kevyenliikenteen reittejä, ulkoilureittejä ja kun-oratoja sekä pelkätään talvisin ylläpidettäviä latuja. Ulkoilureiteistä vastaa yhdyskuntatekniikka. Osa hoidosta, esimerkiksi latujen ylläpito, toteutetaan ostopalveluina urakoitsi-

joilta.

Kangasalla on erityyppisiä ja eripituisia luontopolkuja ja -reittejä vaellukseen. Viralliset polut on viitoitettu. Ulkoilureittejä on yhteensä noin 140 km. 60 km:n pituiselle Kaarinanpolulle pääsee useasta kohdasta ja siltä on yhteys Tampereen liikuntareiteille sekä Birgitanpolulle Lempäälään. Kirkkojärven kulttuurijärvellä ja luontopolku kulkee Kirkkojärven ympäristön ranta- ja kulttuurimaisemissa Kangasalan keskustan tuntumassa. Kirkkoharjussa kulkee 3,7 km:n pituinen metsäopetuspolku. Polulla on tehtävärasteja, joita voivat hyödyntää esimerkiksi oppilasryhmät. Sahalahdella osittain sijaitseva, kolmen kunnan alueelle ulottuva, Laipanmaa on yksi eteläisen Suomen laajimmista erämaista. Alueella on yli 20 km opastettuja polkuja.

Asukkaat

Liikuntareittien määrään, saavutettavuuteen ja laatuun ollaan pääosin tyytyväisiä, vaikka poikkeaviakin mielipiteitä löytyy. Kunnossapidon helpottamiseksi liikuntareittien varrelle toivottiin mm. enemmän roskakoreja. Keskusta-alueen järvien rannoille toivottiin valaistuja liikuntareittejä, joiden varsilla olisi penkkejä.

Useampikin henkilö toivoi Asema-Ruutana-Suinula välille valaistua liikuntareittiä. Ruutanen alueella koettiin paikoin häiritseväksi valtatien 9:n melu ja kaatopaikalta tulevat hajut. Lisäksi esitettiin toiveita Ruutanen ranta-alueen raivaamisesta ja näkymien avaamisesta Vesijärvelle useammastakin kohdasta. Myös muilla luontoreiteillä toivottiin pusikoituneiden alueiden siistimistä. Reittien merkin-

töjen parantamisesta tuli myös joitakin toiveita.

Laavut ja tulentekopaikat koetaan tärkeiksi, mutta niitä toivottiin lisää - myös lähemmäs keskusta-alueita. Samalla tiedostettiin kuitenkin paikkojen roskaamisesta, rikkomisesta ja väärinkäytöstä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat, jos laavuja tai tulentekopaikkoja sijoitetaan hyvin lähelle asuinalueita.

Ranta-Koivistoa ja Kuohunlahtea pidetään viihtyisinä ja kauniina alueina. Kirkkojärven ympäri kulkevan reitin uusittuihin pitkospuihin oltiin hyvin tyytyväisiä. Toiveena olisi kuitenkin, että Lahdentien viereen Kuohunlahden puolelle saataisiin kävelytie, Kirkkojärven kiertävän pitkän reitin sijasta voisi kävellä myös lyhyempää reittiä.

Muutaman urheiluseuran osalta esitettiin toive kiinteästä lähirastiverkostosta tai luontopolusta Haralan Harjun maastoon, tornin liepeille.

Latuverkkoon ollaan melko tyytyväisiä. Sen hoidossa ja kunnossapidossa sekä turvallisuusasioissa yksittäisten paikkojen osalta nähdään kuitenkin puutteita. Toiveissa oli myös, että kävelijöille tehtäisiin hoidettu reitti latu-uran viereen osalle liikuntareittiä esim. Vatialassa ja Suoramalla, jotta joka talvisilta kinaamisilta välttyttäisiin.

Hiihtäjiltä tuli toiveita ja ehdotuksista uusista, kunnostettavista tai paremmin ylläpidettävistä latureiteistä. Lisäksi esitettiin toive, että Kirkkoharjuun saataisiin erikseen koiran ulkoiluttajille ja ratsastajille tarkoitettuja selvästi merkittyjä reittejä myös talvikäyttöön. Hiihtäjät ehdottivat myös Sorolan montun muunta-

Mobilianranta on kesällä hyvin vilkas ja monitoiminen alue, jossa voi käydä piknikillä tai uimassa, leikkimässä tai vaikka maalaamassa maisemia. Alueella on edelleen kehittämispotentiaalia.

"Uimarannat ovat Kangasalan viihtyisimpiä alueita, mutta niissä on vielä paljon kehittämispotentiaalia."

mista hiihtomaaksi. Perusteluina tälle esitettiin mm. sitä, että asutus montun liepeillä lisääntyy koko ajan ja alueelle rakennetaan koulu, joka varmasti käyttäisi hiihtomaata.

Tavoitteet

Keskeisen ulkoilureitistön valaiseminen ja ympärivuotinen ylläpito. Kaarinanpolun linjaaminen Ruutanasta Haralanharjun kautta Lihasulaan ja sen kulkukelpoisuuden turvaaminen.

13. Uimarannat

Uimarannat sijaitsevat melko kattavasti eri puolilla Kangasalaa. Uimarantoja on yhteensä 21 kappaletta. Niistä kaksi on tilapalvelun hallinnassa, muita ylläpitää yhdyskuntateknikka.

Uimarannat on luokiteltu siten, että laiturilliset ovat uimarantoja ja laiturittomat ovat uimapajkoja

(veteen pääsee ja uinti on mahdollista). Uimarantojen minimivarusteluun kuuluu pukukoppi, wc ja pelastusrenkas. Uimarannat pyritään tarkastamaan keran viikossa, lähinnä niiden puhtaanapidon osalta.

Uudet EU-säännökset tuovat lisää veloitteita uimarannoille. Kangasalla on kaksi EU-rantaa, joissa tulisi olla uimavalvonta. Valvontaa ei ole kuitenkaan kustannussyistä pystytty järjestämään.

EU-rantojen varustukseen kuuluu:

- pukeutumistilat miehille ja naisille,
- wc miehille ja naisille,
- hyväkuntoinen laiturit ja muut rakenteet,
- hyppypaikan korkeus ja veden syvyys on näkyvästi merkitty,
- lapsille tarkoitettu matala-alue on erotettu köydellä/poijuilla,
- kieltotaulut koirien viemisestä ranta-alueelle,

- pelastusvene ja -renkas,
- ilmoitustaulu (esim. vesinäytteiden tuloksia varten),
- info-taulu, josta ilmenee rannan kartta, rannan osoitetiedot, rannan ylläpitäjän ja terveystietojen yhteystiedot, yleinen hätänumero, toiminta- ja turvallisuusohjeet,
- päivittäinen huolto- ja tarkastuskäynti.

Asukkaat

Uimarannat koettiin monen asukkaan mielestä hyvin tärkeiksi, viihtyisiksi ja useimmin käytössä oleviksi viheralueiksi Kangasalla.

Liutun rannalla erityisen hyvää on kioski, jonka toivotaan säilyvän. Liutun uimarannan alueen käyttöä voisi erään haastatellun mukaan tehostaa vielä esimerkiksi kesäterassilla ja minigolfradalla. Lentopallokenttä on tällä hetkellä hie- man sivussa, mutta toisaalta on hyvä, että rannalla on vapaata nurmialuetta.

Kommentteja tuli siitä, että etenkin Liutun uimarannalla nuoriso häiritsee joskus alueen käyttöä ja ruohikon tai hiekan seassa mahdollisesti olevat lasinsirut pelottavat. Häiritsevää on myös se, että vaikka Liutun uimarannalla onkin tarpeeksi roska-astioita, roskia löytyy silti maasta.

Uimarannoilla voisi olla joitakin liikuntaan kannustavia varusteita lisää; sulkapalloverkko, salkopallopeli, ehkä jopa tennistä. Liutun osalta esitettiin idea siitä, että kioskin yhteydestä voisi lainata uimiseen liittyviä välineitä esimerkiksi juoksuvöitä.

Huutijärven uimarannan yhteydessä on aivan liian vähän parkkitilaa käyttäjämääriin suhteutettuna. Huutijärven rantaa voisi haastatellun mukaan hieman laajentaa, sillä tilaa

olisi. Hiekkapohja on hyvä, mutta sitä ei ole viimeistely kunnolla.

Liutussa asuva haastateltu esitti toiveen, että Pitkäjärven Tampereen päähän saataisiin uintipaikka.

Leikkipaikka Ruutanan uimarannan tuntumaan olisi vastaajan mukaan tarpeellinen, sillä rannalla käy melko paljon lapsia.

Tavoitteet

Yksi uimaranta kunnan osaa kohti ja lisäksi uimapaikkoja kyläalueilla. Uimarantojen perusvarustetason parantaminen. Mobilian, Vesaniemen ja Liutun rantojen kehittäminen ympärivuotisesti monitoimisemmiksi (kahvila, pelit, avantouinti ym.).

14. Veneranat

Kunta vuokraa venepaikoja ensisijaisesti kunnan asukkaille, mutta vapaiksi jääneitä paikkoja myös

ulkopaikkakuntalaisille. Venerantoja on Rambollin vuonna 2005 tekemän selvityksen mukaan 17 kappaletta muun muassa Kaukajärvellä, Längemävedellä, Roineella ja Vesijärvellä.

Asukkaat

Venepaikkoja käyttävän asukkaan mielestä venepaikkoja on liian vähän Kangasalla.

Tavoitteet

Mobilian venesataman kehittäminen, laituripaikkojen lisääminen muilla rannoilla, maallevetopaikkojen parantaminen, talvisäilytyspaikan osoittaminen.

Viheralueiden saavutettavuus

Viheralueita tuntuu ympärillä olevan riittävästi ja saavutettavuus on yleisesti ottaen hyvä. Erään haastatellun mukaan Kangasalla riittää kaikkia alueita, ennemminkin on kyse omasta viitseliäisyydestä lähteä hieman kauemmas. Mielipiteissä tuli esiin kuitenkin se, että sivummalla hoidettuja viheralueita ei ole yhtä paljon kuin keskusta-alueilla ja samalla todettiin, että osa kuntalaisista tarvitsee autoa saavuttaakseen viheralueet.

Hyvä saavutettavuus erilaisille viheralueille katsottiin vastanneiden asukkaiden mukaan olevan monilta asuinpaikoilta (Liutusta, Kortekankaalta, Vatialasta, Asemalta, Huuti-järveltä ja Keskustasta).

Kaikki vastanneet asukkaat eivät kuitenkaan olleet yhtä tyytyväisiä

”Keskustan alueella viheralueita on hyvin, sivukylillä heikommin. Osa asukkaista voi tarvita autoa saavuttaakseen viheralueet.”

Mobilian venesatama on hyvin varustettu ja suosittu. Rannasta on hyvät vesistöyhteytet laajalle Kokemäenjoen alueelle.

”Nykyinen henkilöstöpula edellyttäisi mahdollisimman helppokäyttöisiä viheralueita. Tämä pitäisi ottaa huomioon ainakin suunniteltaessa uutta.”

”Hoitoluokituksessa tarkentamista!”

saavutettavuuteen. Esimerkiksi Ruutanasta erilaisten viheralueiden saavutettavuus on vastaajan mielestä melko huono. Suuri puute Ruutanassa on pururata tai kuntopolku, johon pääsisi kuntoilemaan. Myös Lentolan alueelta joutuu haastatellun asukkaan mukaan liikkumaan autolla melkein joka paikkaan. Alueella ei ole hyviä ulkoilureittejä ja esim. koiran kanssa on vaikea löytää hyvää lenkki-reittiä.

Viheralueiden hoito

Alueiden hoitoon kiinnitettiin eniten huomiota ulkoalueiden työntekijöille kohdistetun kyselyn vastauksissa. Viheralueiden hoitotasoon oltiin melko tyytyväisiä, mutta hoitoluokituksessa nähtiin kuitenkin olevan tarkentamisen varaa, samoin kuin yksittäisten tai vierekkäisten alueiden hoitamisessa yhtenäisesti. Työvoiman riittävydessä katsottiin olevan puutteita, sillä yhden mielipiteen mukaan kaikkia alueita ei ehditä hoitamaan. Toisaalta toivottiin nurmikkoalan pienentämistä ja tekemistä helppohoitoisemmaksi, toisaalta taas hoitotason nostamista nykyisillä alueilla.

Vastauksissa todettiin se, että henkilöstömäärä tulisi huomioida paremmin suunniteltaessa uusia viheralueita.

Asukkaiden näkökulmasta alueiden hoito on joskus puutteellista, esimerkiksi Aseman seudulta kotoisin olevan haastatellun mukaan heidän lähipuistossaan oli vielä kesäkuussa vuodenvaihteen jäljiltä rakettien roskia.

Viheralueiden hoitamiseksi saatiin asukkailta myös uudenlaisia ehdotuk-

sia. Kirkkojärven ympäristöä ehdotettiin hoidettavaksi rantojen laidunnuksella. Ympäristön siistimistä ehdotettiin tarjottavaksi nuorille kesätyöksi nykyistä enemmän ja kuntaan ehdotettiin roskapihtien lainauspalvelua, jotta asukkaat voisivat pitää paremmin huolta oman ympäristönsä siisteydestä.

Yhteenveto mielipiteistä, toiveista ja tavoitteista

Suurin osa vastaajista tuntui olevan yleisesti ottaen hyvin tai melko tyytyväisiä Kangasalan viheralueisiin. Moni kuitenkin löysi asioita, joissa on puutteita tai kehittämisen varaa. Vastaajat pitivät hyvänä asiana viheralueiden riittävyyttä ja monipuolisuutta Kangasalla. Yksittäisistä alueista uimarannat koettiin Kangasalan viihtyisimpinä ja tärkeimpinä viheralueina. Keskusta-alueiden viheralueet ja niiden saavutettavuus, sekä etenkin Kirkkojärjun läheisyys koettiin hyvinä asioina.

Heikkouksiksi puolestaan koettiin monipuolisten ja etenkin hoidettujen viheralueiden saavutettavuus kunnan reuna-alueilta. Osa asukkaista koki tarvitseensa autoa saavuttaakseen viheralueet. Monessa vastauksessa tuli esiin toive suuresta, yhtenäisestä puistoalueesta. Osa asukkaista toivoi tällaista puistoaluetta keskustan tuntumaan, osan kommentteissa esiintyi toive yksittäisten asuinalueiden yhteisistä puistoalueista. Lisäksi puutetta koettiin olevan lähiliikuntapaikoista, valaistuista liikuntareiteistä, leikkipuistoista yksittäisillä

asuinalueilla sekä koirapuistosta.

Ylläpitoon (siisteys, puskoiden karsiminen) ja kunnossapitoon (esimerkiksi talvisin latujen osalta) koettiin olevan tarvetta kiinnittää enemmän huomiota. Torialueen viihtyisyyden lisääminen, maisemointiasiat ja varustelutaso keräsivät muutamia kommentteja. Viheralueiden määrään ja laatuun toivottiin kiinnitetävän huomiota talvellakin. Muutama vastaaja esitti toiveen laavujen lisäämisestä, jotta talven retkeilymahdollisuudet parantuisivat.

Asukkaat näkivät paljon mahdollisuuksia Kangasalan viheralueissa. Keskustan viheralueilla (Kirkkoharju ja Kirkkojärven ympäristö sekä tori) sekä etenkin uimarannoilla nähtiin olevan tarpeita ja potentiaalia paljon laajempaankin hyödyntämiseen. Liuttuun ehdotettiin esimerkiksi monia uusia toimintoja, kuten kesäterassia, minigolfrataa ja monipuolisempia urheilumahdollisuuksia.

Asukkaat kokivat, että toimintoja yhdistelemällä viheralueista voitaisiin saada koko perhettä paremmin palvelevia alueita, esimerkiksi leikkikenttien yhteyteen kaivattaisiin myös tekemistä isommille lapsille.

Talkootyö tuotiin esille useamman yhdistyksen osalta, ja se onkin toimintatapa, jossa lienee paljon kehittämisen varaa. Mahdollisuuksia nähdään myös hoitotasojen tarkemmassa määrittelyssä, asukkaiden vaikuttamisessa omiin asuinalueisiinsa sekä asukkaiden mahdollisuuksissa auttaa asuinympäristönsä siisteydessä – ehdotuksena tähän roskapihtien lainauspalvelu.

Uhkia Kangasalan viheralueille asukkaat näkevät

hoitotasojen ja alueiden laadun heikkenemisessä, jos hoitotasojen määrittely ja asettaminen eivät vastaa työntekijöiden määrää. Ylläpitoon toivotaan kiinnitettävän muutenkin huomiota, sillä pusikoituminen nähdään monien kauniiden maisema-alueiden uhkana. Ilkivalta ja roskaaminen koetaan ongelmiksi tai uhkiksi tietyillä alueilla, sillä ne saattavat heikentää alueiden viihtyisyyttä ja käyttömahdollisuuksia. Uhkaksi koetaan myös metsäalueiden ja keskustan harjualueiden häviäminen tai väheneminen rakentamisen seurauksena.

SWOT

Kangasalan viheralueiden ominaisuuksia päätettiin tarkastella SWOT-analyysistä tutun, mutta viheralueohjelman tarkoitukseen sovitettuna, nelikenttämallin avulla. SWOT-analyysi koostuu neljästä osa-alueesta – Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, eli vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Taulukon avulla on helpompi hahmottaa sekä viheralueiden nykytilan ominaisuuksia että tulevaisuuden tavoitteita.

Ensimmäiseen nelikenttään on koottu viheralueohjelman asukkaiden näkemyksiä Kangasalan kunnan viheralueiden vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista. Jälkimmäisessä nelikentässä on jaoteltu vastaavien otsikoiden alle työryhmän mielipiteitä Kangasalan viheralueista.

Vahvuuksiksi Kangasalla koettiin molempien ryhmien mielestä luonnon monimuotoisuus, harjut, vesistö ja kauniit maisemat. Kangasalla on monia

viihtyisiä alueita ja lisäksi puitteet erilaisten viheralueiden kehittämiseksi koetaan erittäin hyväksi.

Ryhmien näkemyksissä on huomattavissa yhteneväisyyksiä myös heikkouksien osalta. Viheralueiden rikkonaisuus ja ulkoilureitien katkonaisuus ilmenevät muun muassa viheralueiden saavutettavuusongelmina tietyiltä asuinalueilta. Haasteita saavutettavuuteen, viheralueiden rakentamisen tasapuolisuuteen ja alueiden hoitoon tuo omalta osaltaan asutuksen keskittyminen toisaalta nauhataajaman varrelle ja toisaalta suurempien taajamien asutuskeskuksiin, jolloin välimatkat alueelta toiselle muodostuvat pitkiksi ja yhteydet alueelta toiselle saattavat katketa.

Laajoista vesistöalueista huolimatta rantojen saavutettavuus on pääosin huonoa. Vesistöjä, rantoja ja saaria on nykyisellään vaikea hyödyntää kaikkien asukkaiden yhteisinä viheralueina muun muassa rantareitistöjen puuttumisen vuoksi. Asukkaat ovat lisäksi pitäneet heikkouksina maisemallisia tekijöitä, kuten pusikoitumista ja soraomonttuja, sekä joitakin puutteita viheralueiden varustelutasossa.

Monissa nykytilan heikkouksissa on kuitenkin havaittavissa paljon kehittämispotentiaalia, jolloin ne voidaan katsoa ennemminkin tulevaisuuden mahdollisuuksiksi. Puistoalueissa, näkötorneissa, soraomontuissa, ulkoilureiteissä ja torissa nähdään monenlaisia kehittämismahdollisuuksia. Kangasalan vahvuutena olevat monipuoliset viheralueet luovatkin hyvät puitteet viihtyisien ja toimivien viheralueiden kehittämiseksi. Kehittämisen yhtey-

dessä on kuitenkin tärkeää tarkastella myös hoitomenetelmien ja -tapojen kehittämistä, toimintojen yhdistelyn mahdollisuuksia sekä viheralueiden miitoituksen perusteita, jotta alueista saadaan viihtyisiä, laadukkaita ja toimivia. Myös asukkaiden ja yksityisten palveluntarjoajien mahdollisuuksia osallistua palveluiden tuottamiseen ja ylläpitoon tulee tarkastella.

Uhkina nähdään etenkin maisemien sulkeutuminen ja yhdyskuntarakenteen tiivistymisen mahdolliset haittavaikutukset viheralueille. Myös uudensuunniteltuihin vaatimuksiin vastaaminen kunnan tarjoamien palveluiden avulla voidaan nähdä mahdollisena uhkana tulevaisuudessa. Maisemien sulkeutumiseen ja tiivistymisen seurauksiin voidaan vaikuttaa suunnitelmallisuudella. Viheralueille asetettaviin vaatimuksiin vastaaminen vaatii osaltaan yksityisen, julkisen ja vapaaehtoisen työn rajojen tarkastelemista muuttuvissa tilanteissa.

Viheralueiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat asukkaiden näkökulmasta

VAHVUUDET

- Viheralueita yleisesti ottaen riittävästi
- Viheralueet monipuolisia
- Liikuntareitit pääosin hyviä
- Leikkikenttien määrä ja sijainti pääosin
- Uimarannat tärkeitä ja viihtyisiä, hyvä että niitä on paljon
- Yhteys luontoon ja vehreys keskusta-alueilla
- Alueista tiedottaminen
- Ranta-Koiviston ja Kuo-hunlahden kauniit alueet ja niiden hyödyntäminen

HEIKKOUEDET

- Joltain alueilta (Ruutana, Lentola) saavutettavuus huono – auton tarve
- Hoidettuja alueita ei kunnan reunamilla yhtä paljon kuin keskustassa
- Koirapuiston puute
- Valaistujen liikuntareittien puute
- Latuverkoston kunnossapito ja turvallisuus tietyissä paikoissa
- Suurten, yhteisien puisto-alueiden puute
- Lähiliikuntapaikkojen puute
- Tori kolkko alue
- Muutamilla alueilla (Ruutana, Ilkko) puutetta leikkikentistä
- Soramonttujen tila ja maisemointiasiat
- Irtokoppien ja varusteiden puute urheilukentillä
- Viheralueiden käyttömahdollisuudet talvella (laavun puute)
- Ylläpito (pusikot, risukot, roskat)

MAHDOLLISUUDET

- Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet omiin asuinalueisiin
- Talkootyö (mm. asukasyhdistykset ja urheiluseurat)
- Keskustan viheralueita (Kirkkojärven ympäristö, harjut) voitaisiin hyödyntää enemmänkin
- Myös muilla viheralueilla enemmän hyödynnettävää potentiaalia (kävelijöille reitit latu-urien viereen, lähirastiverkosto Haralan harjun näkötorille, Sorolan monttu)
- Alueiden toimintojen yhdistely (uimaranta + leikkikenttä + tekemistä isommille lapsille + penkkejä vanhemmille)
- Torissa kehittämispotentiaalia
- Liutun alueen toimintojen monipuolistaminen
- Hoitotasojen määrittelyllä parempaan hoitoon
- Roskapihtien lainauspalvelu – asukkaat mukaan pitämään ympäristöstä huolta

UHAT

- Ulkoalueiden työntekijöiden määrä tulisi suhteuttaa vastaisuudessa paremmin hoidettavien alueiden määrään tai hoitotasoon. Muuten alueiden hoitoa ei välttämättä saada tavoitellulle tasolle.
- Keskustaa rakennetaan liikaa ja harjut ja näkymät peittyvät talojen taakse
- Metsäalueiden häviämisen uusia alueita rakennettaessa
- Pusikoituminen, jos ylläpitoon ei kiinnitetä huomiota
- Roskaaminen ja ilkivalta saattavat vaikeuttaa alueiden käyttöä

Viheralueiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat viheraluetyöryhmän näkökulmasta

VAHVUUDET

- Harjut ja vesistöt
- Luonnon moninaisuus - mahdollisuus monenlaisiin aktiviteetteihin sekä kesällä että talvella
- Kasvuolosuhteet, ilmasto
- Vakiintuneilla asuinalueilla ympäristö muotoutunut viihtyisäksi – alueilla paikkoja jotka houkuttelevat pysähtymään
- Maiseman monipuolisuus ja vaihtelevuus
- Kulttuurimaisemat
- Mobilian alue
- Monipuoliset käyttäjäryhmät, joilla tarvetta ja käyttöä erilaisille viheralueille

HEIKKOUDET

- Taajamarakenteen hajanaisuus
- Viheralueiden rikkonaisuus ja yhteydet viheralueelta toiselle
- Ulkoilureittiverkoston katkonaisuus
- Vapaan rannan puuttuminen – ei mahdollisuutta rantareitistöihin
- Rantojen saavutettavuus monin paikoin melko huono
- Ei yleisosaarta
- Passiiviset puistoalueet (ei toimintoja tai varusteita – ei toimintaa)
- Viheralueiden hajanaisuus heikentää hoitoa

MAHDOLLISUUDET

- Näkötornit
- Puistoalueissa (Liuttu, Vesaniemi, Terveyskeskuksen puisto, Pikkolan puisto) paljon kehittämispotentiaalia
- Kunnanosien aluepuistojen kehittäminen
- Santasaari
- Pikonlinnan alue
- Maisemavaurioiden hyödyntäminen
- Ulkoilureitit (Kirkkoharju-Ruutana-Haralanharju)
- Toimintojen yhdistely
- Hoitomenetelmien ja -tapojen kehittäminen
- Viheralueiden mitoitus
- Kevyenliikenteen reitistöjen kehittäminen ulkoilureittien yhteyteen
- Yksityisten (ulkoilu)palveluiden tarjonnan kehittäminen

UHAT

- Maiseman sulkeutuminen
- Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen – viheralueiden turvaaminen
- Ulkoilureittien linjaaminen
- Ulkoilun tuotteistuminen ja vaatimustason nousu – kyetäänkö tarjonnalla vastaamaan kasvaviin vaatimuksiin?
- Kunnan roolin rajat – Mitä palveluita kunnan on tarjottava?

Kangasalla aiemmin tehdyt selvitykset ja suunnitelmat

Maisematyöryhmä

-Ryhmä tarkastelee ja suunnittelee maisemien avaamista ja hoitamista.

Puistometsien hoitoluokitus ja hoitosuunnitelma 2005–2015

-Taajamametsien 10-vuotinen hoitosuunnitelma, joka määrittelee kunkin metsäkuvion tavoitetilan ja tarvittavat hoitotoimenpiteet.

Kunnan omistamien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat

- Laadittu Pähkinäkallion, Suoramanjärven lehdon, Isolukon lukkoalueen ja Laikkolan kotojakedon alueille. Kunta hoitaa vain omistamiaan alueita.
- Pirkanmaan ympäristökeskus on vahvistanut kolmen ensinnä mainitun kohteen hoito- ja käyttösuunnitelmat vuosille 2003–2012.

Kangasalan kunnan liikuntapoliittinen ohjelma 2008-2013

- Ohjelmassa tarkasteltu liikuntatoiminnan ja -paikkojen nykytilaa ja kehittämismahdollisuuksia

Kuohunharjun metsämaisemasuunnitelma 2006

- Suunnitelma Kuohunharjun maisemien avaamisesta.

Kirkkoharju

- Metsäopetuspolku on avattu vuonna 2006.
- Kirkkoharjun yleissuunnitelma on tehty 1996.

Kangasalan keskusta-alueen ja siihen liittyvien sisäntuloteiden maisemanhoito-ohjelma, 2005

- Ohjelmassa otetaan kantaa yleisten alueiden, kuten teiden ja katujen, puistojen ja julkisten viheralueiden ja rakennusten ympäristöihin sekä teiden ja kadunvarsialueiden puustoon
- kuntakeskuksen alueella on tarkasteltu rakennuskannan ikäjakaumaa ja käyttötarkoitusta sekä näkymäalueiden merkitystä

Ulkoilualueiden inventointi 2005

- Inventoinnin yhteydessä on arvioitu vene- ja uimarantojen, pallo- ja urheilukenttien, matonpesupaikkojen ja leikkikenttien nykytila sekä tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelma, 2004

- Raportti sisältää 15 maisemakokonaisuutta, joista esitetään analyyseja ja suosituksia. Työtä ovat olleet tekemässä asiantuntijoiden lisäksi kyläläiset.
- Hoitotoimenpiteiden toteutus on maanomistajien vastuulla.

Luonto-ohjelma, 2004

- Pyrkii turvaamaan luonnonkirjon ja paikallisen luonnon ominaispiirteiden säilyminen Kangasalla.
- Ohjelman tavoitteet ja toimenpidesuosituksukset painottuvat lähiluontoon ja rakennettuun ympäristöön.

Kangasalan kunnan luontokohteet -selvitys, 2002

- Päivitetyt tiedot kunnan alueella sijaitsevista arvokkaista luontokohteista.
- Selvitykseen on sisällytetty kustakin kohteesta kuvaus ja sijaintikartta.

Valtatie 12 tiemaiseman kehittämissuunnitelma, 2002

- Lahdentien varrelle on laadittu hoitosuunnitelma Tieluonnon Lumo -projektin yhteydessä.
- Hoidettavat alueet sijoittuvat pääosin yksityiselle maalle.
- Lumo on teetetty yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa (Pro Agria Pirkanmaan maa-

seutukeskus/maa- ja kotitalousnaiset). Hankkeeseen on saatu EU rahoitusta.

Kirkkojärven rantametsien hoito- ja käyttösuunnitelma, 2001

- Vastaa Natura-alueen suojelutavoitteisiin ja alueen osayleiskaavan tavoitteisiin ja ohjaa rannoilla tapahtuvaa liikkumista.
- Suunnitelmaan on sisällytetty kaikki Kirkkojärven rantametsät ja Laikkolannokan luonnonsuojelualue. Yksityiset, rakennetut rantatontit on jätetty suunnitelman ulkopuolelle.
- Hoitosuositukset on suunniteltu n. 10 vuoden mittaiselle ajanjaksolle.
- Kunnanhallitus hyväksyi hoito- ja käyttösuunnitelman ohjeellisena noudatettavaksi vuonna 2004.

Lentolan maisemointisuunnitelma, 1997

- Maisemoitavat kohteet sijaitsevat asemakaava-alueella. Kunnalla on aktiivinen rooli suunnitelman toteuttamisen eteenpäin viejänä.

Selvitysten ja suunnitelmien toteutus ja seuranta

- Selvityksiin ja suunnitelmiin sisällytetyt tavoitteet on vain osin toteutettu suunnitelman mukaisesti. Osa niistä saavutetaan muun päivittäisen työskentelyn ohessa. Osa asetetuista tavoitteista on ohjeellisia.
- Ohjelmien toteutus on vaihdellut suuresti, osa niistä kaipaisi päivitystä tai käytännön toimenpiteitä.
- Suoritettujen toimenpiteiden kirjaaminen on ollut suhteellisen vähäistä monen ohjelman osalta. Seurannan kannalta suoritettujen toimenpiteiden johdonmukainen kirjaaminen olisi tarpeen.
- Ohjelmien kustannusvaikutusta on seurattu vaihtelevasti, kaiken kaikkiaan seuranta on ollut vaatimatonta.

Tieluonnon Lumo oli laaja yhteistyöhanke, jonka yhteydessä maisemanhoitoa harjoiteltiin talkootyönä.

Yleisötilaisuus ja koululaiskyselyt

Kutsuja viheralueohjelman yleisötilaisuuteen lähetettiin 87 kappaletta. Tilaisuuteen osallistui kunnan edustajien lisäksi 14 henkilöä 11 eri yhdistyksestä, jotka muodostivat melko kattavan ja monipuolisen edustuksen Kangasalan eri alueilta. Viheralueohjelman yleisötilaisuuteen osallistui edustajia Tursolan ryhmäpuutarhayhdistyksestä, Mäyrävuorelaiset asukasyhdistyksestä, Raikun seudun kyläyhdistyksestä, Pikkolan-Pikonkankaan asukasyhdistyksestä, Vatialan ja Huhmarin omakotiyhdistyksestä, MTK-Kangasala yhdistyksestä, Kangasala SK:sta, Kangasalan Nuorisovaltuustosta, Kangasalan seudun 4H-yhdistyksestä ja Kangasalan Luonto ry:stä.

Osallistujat jaettiin yleisötilaisuudessa neljään pienempään ryhmään ja heitä pyydettiin pohtimaan yhdessä erilaisia odotuksia ja evästyksiä viheralueohjelmalle. Samalla osallisyhdistykset pääsivät tutustumaan toisiinsa ja jakamaan ajatuksia Kangasalan viheralueiden tulevaisuudesta.

Yleisötilaisuudessa nousi esiin monenlaisia viheralueisiin liittyviä tavoitteita. Niistä nousivat vahvimmin esiin toive suunnitelmallisuudesta, asukkaiden vaikuttamismahdollisuudesta omiin asuinalueisiinsa, maisemointiasiat, ulkoilualueiden viihtyisyys ja turvallisuus sekä suosittujen ja tärkeiden alueiden kunnossapidon varmistaminen.

Tärkeäksi katsottiin myös, että ohjelmalle asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet (arvopohja) ja ohjelman puitteissa toteutetaan myös vaikuttavuuden arviointi, jossa tarkastellaan taloudellisia, sosiaalisia, ympäristöllisiä ja kulttuurisia vaikutuksia.

Ajatuksena oli tiedustella tilaisuuden osallistujilta tässä vaiheessa odotuksia ja ideoita ohjelman pohjaksi. Keskustelua ei kuitenkaan haluttu rajata vain yhteen osa-alueeseen vaan kirjaimme ylös kaikki ryhmässä tulleet ajatukset ja ideat viheralueiden osalta.

Jatkotyöskentely

Yleisötilaisuus oli ensimmäinen yhteinen tilaisuus osallisyhdistysten kanssa. Yhteistyötä jatkettiin kuitenkin tiedottamisen sekä mielipiteiden ja tavoitteiden tiedustelemisen merkeissä. Yleisötilaisuuteen osallistuneilta yhdistyksiltä tiedusteltiin mielipiteitä viheralueista tilaisuuden ryhmätöiden lisäksi sähköpostitse. Vastauksia saapui neljä kappaletta ja sen lisäksi projektisihteeri osallistui kahteen tapaamiseen, jossa käsiteltiin viheralueita.

Osallisten mahdollisuuksia vaikuttaa viheralueohjelman tavoitteisiin pyrittiin korostamaan ja tekemään helpoksi, ja yhteistyötä projektisihteerin ja osallisyhdistysten välillä jatkamaan tiiviisti. Tiedottaminen ja yhteistyö jatkotyöskentelyn osalta kohdistettiin erityisesti yleisötilaisuuteen osallistuneisiin osallisyhdistyksiin. Mitään osallisyhdistystä tai yksityishenkilöitä ei kuitenkaan suljettu yhteistyömahdollisuuksien ulkopuolelle.

Pohdittaviksi aiheiksi viheralueohjelman tavoitteiden näkökulmasta asetettiin muun muassa viheralueiden laatu, merkittävyys ja elinkaari.

Näihin liittyviä kysymyksiä:

-Millaiset viheralueet ovat tärkeimpiä?

-Millaisten alueiden hoitoon olisi tärkeä panostaa ja samalla missä olisi toisaalta varaa supistaa?

-Miten viheralueista saataisiin mahdollisimman monipuolisia ja monia ihmisryhmiä palvelevia?

Tarkoituksena oli kuitenkin, että kysymyksiä saattoi laajentaa tai tarkentaa itselle merkittävien viheralueiden näkökulmasta. Osallisyhdistyksiä muistutettiin myös siitä, että viheralueohjelman tässä vaiheessa ohjelmalle asetetaan tavoitteita. Yksityiskohtaisempien toimenpidesuunnitelmien aika on tavoitesuunnitelman valmistumisen jälkeen vuonna 2009. Tällä ei kuitenkaan haluttu rajoittaa vastausten määrää, vaan muistuttaa siitä, mihin liittyen osallisten mielipiteitä erityisesti tiedusteltiin, ja mihin liittyvistä vastauksista olisi eniten hyötyä suunnittelun tässä vaiheessa.

Toiveena oli, että osallisyhdistykset keskustelevat viheralueiden tavoitteista oman yhdistyksensä parissa ja keskusteluissa esiin nousseet asiat välitettäisiin viheralueohjelman projektisihteerille. Lisäksi tuotiin esiin projektisihteerin mahdollisuus osallistua osallisyhdistysten omiin kokouksiin viheralueohjelmaan liittyen.

Monet yhdistysten edustajista toivat esiin varsinaisia viheralueille asetettavia tavoitteita jo ohjelman yleisötilaisuudessa, ja oletettavasti siksi kaikki yleisötilaisuuteen osallistuneet eivät tuoneet jatkotyöskentelyvaiheessa uusia näkemyksiä esiin. Osa kuitenkin täydensi ja lisäsi ajatuksia ja ideoita viheralueiden tulevaisuudesta myös yleisötilaisuuden jälkeen. Kokonaisuudessaan tavoitteita ja mielipiteitä Kangasalan viheralueista saatiin esiin monipuolisesti ja kattavasti.

Jatkotyöskentelyvaiheessa esiin nousseita tavoitteita olivat muun muassa

puuskoittumisen ehkäiseminen, kartoitus tai opastus puistojen ja luontoreittien kasveista ja ympäristökasvatus. Monissa toiveissa esiintyi yhteisen puistoalueen saaminen Kangasalle Tampereen Koskipuiston tapaan. Myös joka kylälle ehdotettiin yhtä yhteistä puistoaluetta, jossa olisi esimerkiksi kukkaistutuksia.

Viheralueohjelman ja asukkaiden mielipiteiden keräämisen yhteydessä on keskusteltu myös talkootyöstä ja yhdistysten ja seurojen mahdollisuuksista osallistua viheralueiden hoitoon. Esimerkiksi Tiihalan kylätoimikunnalla on kunnalta vuokrattuna kylän keskeisellä alueella sijaitseva maa-alue, jota on käytetty urheiluun. Alue on vuokrattu 30 vuodeksi vuodesta 1986 alkaen. Ensimmäiset 10–15 vuotta kentän käyttö oli varsin vilkasta. Kentän käyttö on ollut viime vuosina vuokrasopimuksen alkuvuosia vähäisempää ja lisäksi kentän kunto on heikentynyt. Kentän käyttö on kuitenkin jälleen vilkastumassa ja lasten ja nuorten määrä alueella lisääntymässä.

Alueesta huolehtiminen kuuluu vuokrasopimuksen perusteella vuokralaiselle. Tiihalan kylätoimikunta onkin alkanut toteuttaa alueella sijaitsevan lentopallokentän osalta noin 1000 euron kunnostussuunnitelmaa. Kunnostussuunnitelma etenee kuitenkin hitaasti varsinaisten tulojen puutteesta. Tärkeimmäksi tavoitteeksi kylätoimikunta kokeekin keskeisellä ja hyvällä paikalla olevan ainutlaatuisen alueen suunnitelmallisen käytön ja kehittämisen turvaamisen. Toiveissa on vuokrasopimuksen jatkuminen vielä

vuoden 2016 jälkeenkin, jolloin liikunta-alueen kehittäminen olisi mielekäästä ja hyödyttäisi useita alueen asukkaita.

Myös viheralueita koskevaan kyselyyn vastanneet urheiluseurat toivat esiin halukkuutensa tai mahdollisuutensa osallistua alueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon yhdessä kunnan kanssa.

Talkootyöstä voi olla vaikea luoda pysyvää ja jatkuvaa toimintatapaa alueiden hoitamiseksi, sillä ajan kuluessa ihmiset vaihtuvat ja tilanteet muuttuvat. Silloin kun innostusta ja mahdollisuuksia alueiden hoitamiseen talkootyön tai yhdistystoiminnan avulla on, tulisi sen olla kuitenkin helposti toteutettavissa. Yhteistyömahdollisuuksia kunnan ja yhdistysten välillä tulisikin kiinnittää huomiota ja kehittää niitä edelleen.

Kyselyt ja haastattelut

Yleisötilaisuuteen osallistuneiden yhdistysten lisäksi mielipiteitä Kangasalan kunnan viheralueohjelman tavoitteista tiedusteltiin myös laajemmin kunnan asukkailta ja yhdistyksiltä.

Projektin alussa kartoitettiin mielipiteitä Kangasalan kunnan viheralueista kunnan työntekijöiltä sähköpostikyselyllä, jossa tiedusteltiin viheralueiden käyttöä, saavutettavuutta, laatua, hyviä puolia ja kehittämisehdotuksia. Kyselyyn saatiin 21 vastausta. Kyselyn oli tarkoitus toimia alkukartoituksena ja jatkotoimenpiteille suuntaa antavana tiedusteluna. Avointen kysymysten vastaukset ja huomiot on kuitenkin kirjattu myös ohjelman tavoitteisiin.

Lisäksi toteutettiin kysely viheralueista kunnan ulkoalueiden työntekijöille. Tämän kyselyn tarkoituksena oli saada näkemyksiä heiltä, jotka työskentelevät Kangasalan viheralueiden parissa käytännössä selvittää heidän näkemyksiään ja mielipiteitään alueiden tilasta ja tulevaisuuden tarpeista. Kyselyyn saatiin seitsemän vastausta ulkoalueiden työntekijöiltä.

Useimmat urheiluseurat käyttävät aktiivisesti viheralueita ja näin ollen urheiluseurojen jäsenillä on myös käsitystä viheralueiden tilasta käytännön tasolla. Kangasalan urheiluseurojen edustajille lähetettiin sähköpostia, jossa esiteltiin lyhyesti viheralueohjelmaa ja pyydettiin vastaamaan joko muutama viheralueita koskeviin kysymyksiin tai kertomaan vapaasti näkemyksiään viheralueille asetettavista tavoitteista. Kysymykset olivat avoimia ja tarkoituksena oli, että seurat tai niiden edustajat kertoisivat itselle tärkeistä ja omaan toimintaan vaikuttavista tekijöistä, toivomuksista ja ideoista.

Urheiluseuroille lähetettyyn sähköpostikyselyyn viheralueiden tulevaisuudesta saapui neljä vastausta.

Leikkipuistoikäisten lasten osalta tiedustelut kohdistettiin lähinnä heidän vanhempiinsa ja haastattelut toteutettiin paikan päällä eri puolilla Kangasalaa sijaitsevilla leikkipuistoissa sekä uimarannoilla. Vastauksia leikkipuistojen

käyttäjiltä saatiin yhteensä kuudesta eri puistosta tai uimarannalta, 12 eri henkilöltä.

Näiden lisäksi selvitettiin lasten ja nuorten käsityksiä viheralueiden tilasta ja niille asetettavista tavoitteista. Kyselyt kohdistettiin Liuksialan ala-asteen 3- ja 4-luokkalaisten sekä Pitkäjärven koulun 8a-luokalle. Koululaiset pohtivat annettuja kysymyksiä pienissä ryhmissä. 3- ja 4-luokkalaisten saivat lisäksi ilmaista käsityksiä viheralueista piirtämällä. Ohjelmatekstin kuvituksena on käytetty Liuksialan koulun oppilaiden piirustuksia viheralueista. 8a-luokan oppilaat saivat merkitä Kangasalan karttaan niitä viheralueita, joilla he useimmin viettävät aikaansa.

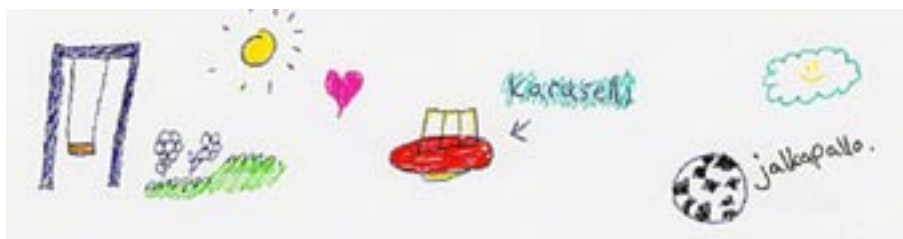
Viheraluekysely, Liuksialan koulu 3-4 luokat

Oppilailta kysyttiin aluksi, millaisia viheralueita he käyttävät eniten. Vaihtoehtoisiksi annettiin puistot, leikkikentät, urheilu- ja

parissa. Urheilu- ja pallokentillä oli jonkin verran käyttäjiä sekä tyttöjen että poikien parissa. Annettujen vaihtoehtojen lisäksi käytössä olivat mm. pellot, niityt, polut, puskat, nurmikkoalueet ja oma piha.

Kivointa paikkaa kysyttäessä metsät ja uimarannat tulivat edelleen eniten esiin, mutta myös leikkikentät ja urheilu- ja pallokentät olivat edellistä kysymystä selvemmin esillä. Yksi tyttöjen ryhmistä nosti Vesaniemen uimarannan ja sen yhteydessä sijaitsevan leikkikentän esiin mukavana paikkana, sillä siellä voi sekä uida että leikkiä. Lisäksi vastauksissa mainittiin leirintäalueet, kalastuspaikat, järvet, lenkkipolut, kivikot, talojen katot, niityt, peltopolut, kotipihat ja puutarhat. Rakentamattomat luonnonalueet siis saivat vahvan kannatuksen rakennettujen viheralueiden rinnalla.

Kysyttäessä millaisia viheralueita oppilaat toivisivat lisää nousivat metsät jälleen näkyvimmäksi vastaukseksi. Kolmen ryhmän vastauksissa nostettiin esiin toive koirapuistosta

pallokentät, metsät ja uimarannat ja tarvittaessa vaihtoehtoja sai lisätä itse. Vastausten perusteella ehdottomasti suurimmassa käytössä ovat metsät ja muut rakentamattomat luonnonalueet. Metsien ja muun luonnon jälkeen suosituimpia paikkoja ovat uimarannat. Puistot ja leikkikentät olivat jonkin verran käytössä etenkin tyttöjen

tai muusta kotieläimen ulkoilutuspaikasta. Lisäksi toivottiin lisää urheilukenttiä. Toiveissa esiintyi vähän vanhemmille lapsille sopiva leikkipuisto, karuselli ja huvipuisto. Kokonaisuudessaan toivottiin melko tasapuolisesti sekä rakennettuja että rakentamattomia viheralueita.

Kysyttäessä, millaiset viheralueet ovat tylsiä paik-

koja, vaihtelivat vastaukset melko paljon. Useimmin mainituiksi tylsiksi alueiksi nousivat kuitenkin suot ja koulun piha. Lisäksi muutama piti tylsinä aiemmissa kohdissa suosittuja urheilu- ja pallokenttiä, leikkipuistoja ja metsiä. Lisäksi

Pojista noin puolet oli sitä mieltä että koulun piha on viihtyisä. Heillä oli myös enemmän toiveita siitä, mitä koulun pihaan tulisi lisätä, jotta siitä saataisiin viihtyisämpi (mm. nurmikenttä, metsää, telineitä, trampoliini ja keinuja).

ta, joita he käyttävät eniten, nousivat uimarannat ehdottomasti suosituimmaksi alueeksi. Lisäksi ahkerassa käytössä ovat liikuntareitit ja urheilu- ja pallokentät.

Uimarantoja, etenkin Pitkäjärven koulun läheisyydessä sijaitsevaa Liutun uimarantaa, pidettiin myös Kangasalan viihtyisimpinä alueina. Muutaman maininnan sai myös Kyötikkälän urheilukentän alue. Kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, että heidän käyttämänsä viheralueet on helppo saavuttaa.

Epäviihtyisinä alueina puolestaan mainittiin sotkuiset ja roskatut alueet, metsät ja hiekkakentät. Metsät eivät siis olleet yläasteikäisten mielestä läheskään yhtä viihtyisiä ja suosittuja alueita, kuin ala-asteikäisten mielestä.

Oppilaat toivoivat Kangasalle lisää isoja, vihreitä puistoja, parempia uimarantoja ja urheilukenttiä (nurmikenttää jalkapalloiluun).

Pääosin oltiin sitä mieltä, että Kangasalan viheralueet ovat hyvin hoidettuja. Uimarantojen ja puistojen tosin todettiin olevan joskus sotkuisia ja varusteiden (kuten jalkapallomaalien) olevan rikki tai puuttuvan kokonaan.

Koulun pihan viihtyisyys jakoi mielipiteitä. Hyvinä puolina mainittiin pihan suuri koko, koripallokentät ja penkit. Toisaalta pihaa pidettiin tylsänä ja liian kolkkona (liikaa asfalttialuetta).

Liuksalan koulun oppilaat piirsivät toiveidensa tueksi kuvia lapsille mieluisasta ympäristöstä, johon kuului eläimiä ja vapaata luontoa.

mainittiin roskatut paikat, tehtaiden ympäristöt, kauppojen pihat ja yleisesti sellaiset paikat, joissa haisee pahalta. Vastauksista sai kokonaisuudessaan kuvan, että tylsiä paikkoja ovat ne, joissa on vähän tekemistä, jotka ovat vaarallisia tai leikkien ja oleskelun kannalta erittäin epäviihtyisiä.

Tytöistä huomattavasti useampi viettää vapaa-aikansa koulun pihalla kuin pojista. Syitä siihen, miksi koulun pihalla ei vietetä vapaa-aikaa, oli sekä pitkä koulumatka, että etenkin pojilla se, että heillä on vapaa-ajallaan muutakin tekemistä ja viihtyisämpiä ulkoalueita oleskeluun.

Kaikki tytöt pitivät koulun ympäristöjen monimuotoisuus, pihaa viihtyisänä tai kehutuullisen viihtyisänä. Yksi toivoi hieman enemmän erilaisia kiipeilytelineitä ja vastaavia, toinen taas rauhallisempia ja hiljaisempia paikkoja, joihin vetäytyä.

Viheraluekysely, Pitkäjärven koulu 8a luokka

Kysyttäessä Pitkäjärven koulun oppilaita viheraluei-

